

Вие тогава отразихте във в. “Либерасион” визитата на френския президент. Бихте ли споделили спомени около това събитие?

- Отговарям като журналист. Навремето се грижех за онова пространство, което наричахме “Източна Европа”, макар че то покриваше от Полша до България съвсем различни реалности. Така че разполагах с елементи за сравнение.

Всъщност аз предварих президента в България, защото пишех серия репортажи за т.нар. народни демокрации и предимно разказвах за опозиционните движения и хора. Разбира се, между Полша, Чехословакия и България имаше малко общо. Тук успях да следя създаването на независимия Русенски природозащитен комитет, който по-късно прерасна в “Екогласност”. Свързах се с хората на Независимото дружество за защита правата на човека в България, които бяха най-откритите антикомунисти, и тъй като са ратували за човешките права, се е подразбидало, че са се борили и за смяна на самия режим. Затова тях властите най-сурово преследваха. Имаше и привърженици на клуба за “Преустройство и гласност”, които повече се придържаха към Горбачовата линия и се осланяха на методите на съветския академик Сергей Сахаров, т.е. бяха по-близо до руската действителност. Аз и други като репортерката Изабел Байанкура от Първи канал правихме тези репортажи, за да запознаем френската публика с българската действителност в перспективата на президентското посещение. Присъствах на прочутата “Закуска” във Френското посолство. Да ви кажа право, тази “Закуска” ме разочарова. Ние, журналистите, както често се случва, чакахме да свърши събитието, за да поговорим поотделно с участниците, но те бързо-бързо се изплъзнаха...

Донякъде ги разбирам, защото в България не е било лесно да критикуваш режима, не беше като Полша и Унгария, където нямаше проблем. Изпитах дори мили чувства към тях, особено след като професионално ми се наложи да се сблъскам с културното и интелектуално ниво на Живков. Интервюто, което той даде пред в. “Монд”, е някакъв връх на тъпотия, лъжа и най-вече цинизъм. С колегите често разменяме мнения и мога да кажа, че всички направихме същия анализ, че ако хората на Независимото

дружество за правата на човека – най-радикалните и най-репресираните, не бяха поканени да участват, това е било, защото Митеран е приел някакъв компромис с българската страна. Нека ми простят тук присъстващите дипломати, но ще добавя, че Митеран е бил критикуван, че френското присъствие на Изток е закъсняло. Това хората от там ни го казваха: "Вие само с Русия се занимавате, а нас сте ни забравили." За да не се провали посещението, дипломатията, изглежда, се е съгласила на някакъв компромис, но вярвам, както подчерта тогавашният ни посланик в София г-н Дьо ла Тайад, че твърдо е настоял срещите с дисидентите и студентите да останат в програмата.

Впрочем не само за мен най-ярък остава споменът за диалога със студентството в университета. Изглежда, отговорните служби не са очаквали подобно развитие и не са овладели положението. Младежта е била преодоляла страха си и от там нататък ми стана ясно, че дните на Живковата власт са броени. Самият Митеран беше изненадан. Осезаемо беше удоволствието, с което отговаряше на въпросите. След тази среща той усмихнато изпусна пред нас: "Тук кипи, остава само да се повдигне похлупакът..." Днес Ролан Дюма / тогавашният външен министър на Франция/ потвърди, че това е бил моментът, в който президентът е разбрал, че комунизмът няма дълго да просъществува. Наистина тогава воалът на официалните лъжи беше дръпнат и противно на онова, което мислехме на Запад, пролича, че мисленето на хората се е освободило, че нещата са еволюирали и най-вече че българската младеж е готова да приеме предизвикателствата. Въпреки че трудно можеше да се сравни със соцдържавите от Централна Европа, всичко това беше за нас много трогателно. Да не забравяме - въпреки че в Прага имаше харизматични личности като Вацлав Хавел, те също бяха малко и Чехословакия се раздвижи чак през ноември 1989 г.

- Бихте ли направили сравнение между нашите дисиденти и останалите?

- С Полша, Чехословакия, Унгария – нищо общо. Най-вече защото при вас те не са имали опит от продължителна борба. Гостите на "Зауската" бяха повечето свенливи, скромни поради липсата на медийна известност. Това не значи, че не са имали кураж, защото, за да говориш против Живков, е трябвало известна доза смелост, а и да не забравяме, че повечето от тях бяха възрастни хора.

- Днес положението в нашата страна е трагично във всяко отношение, старият елит се върна на власт, хората са разочаровани. Как оценявате това?

- Трудно мога да дам оценка. Би трябвало вие самите да я направите. Съвсем естествено е, че има разочарования, и то не само в България. Надеждите рядко пасват с действителността. Но не бива да забравяте ония времена: опашките, духовната и битова оскъдност, репресиите, наглостта на Живков. Навярно една от причините за връщането във властта на старите кадри или техни приближени е, че за разлика от централноевропейските страни в България е отсъствал подготвен в дългогодишна опозиционна дейност алтернативен политически елит. На опозицията ѝ е липсвала такъв именно стаж. Това обстоятелство е улеснило заемането на празното пространство от подготвени стари кадри.

- Как виждате бъдещето на България?

- По площ, население, икономика и влияние България е малка страна. Но това никак не

У нас Митеран се увери, че комунизмът ще падне

С журналистката Вероник СУЛЕ разговаря Фреди ФОСКОЛО

би трябвало да попречи на българите да живеят щастливо. Тя си е възвърнала мястото в Европа и Европа е нейното бъдеще.